

2. prosinec 1999

OBDOBÍ TŘICETILETÉ VÁLKY 1618 - 1648

OTÁZKY 1. KOLA

(zakroužkujte dle Vašeho názoru správnou odpověď)

autor : doc. PhDr. Petr Čornej, CSc.

1. otázka : Tajná schůze předáků nekatolického odboje se dne 22. května 1618, **tj. v předvečer defenestrace, uskutečnila v pražském paláci :**

- a) Albrechta Jana Smiřického
- b) Jindřicha Matyáše z Thurnu
- c) Jana Rudolfa Trčky z Lípy
- d) Kryštofa Haranta z Polžic

2. otázka : Dva protivníci, vůdce Katolické ligy Maxmilián Bavorský a vůdce **Protestantské unie Fridrich Falcký, pocházeli ze stejného rodu :**

- a) Wettinů
- b) Hohenzollernů
- c) Wittelsbachů
- d) Askanců

3. otázka : **Manželkou "zimního krále" Fridricha Falckého byla :**

- a) Anna Bourbonská
- b) Kateřina Stradová
- c) Eleonora Portugalská
- d) Alžběta Stuartovna

4. otázka : V bitvě na Bílé hoře dne 8. listopadu 1620 pravděpodobně bojoval **slavný filozof. Byl to :**

- a) René Descartes
- b) Benedictus Spinoza
- c) Roderigo Arriaga
- d) G.W. Leibniz

5. otázka : Jeden z velitelů stavovských vojsk v bitvě na Bílé hoře učinil později kariéru v císařských službách jako prezident dvorské válečné rady. **Byl to :**

- a) Baltazar Marradas
- b) Jindřich Matyáš Thurn
- c) Kristián z Anhaltu
- d) Jindřich Šlik z Lokte

6. otázka : **Jako místodržící byli do čela Čech a Moravy po Bílé hoře postaveni :**

- a) Přibík Jeníšek z Újezda a Ladislav Velen ze Žerotína
- b) Karel z Lichtenštejna a František z Ditrichštejna
- c) Vilém Slavata z Chlumu a Zdeněk Vojtěch z Lobkovic
- d) Heřman Černín z Chudenic a Zdeněk Vojtěch z Lobkovic

7. otázka : **Hlavním královským (státním) žalobcem v procesu s představiteli českého stavovského odboje byl :**

- a) Karel z Lichtenštejna
- b) Přibík Jeníšek z Újezda
- c) Martin Huerta
- d) Albrecht z Valdštejna

8. otázka : **Největší bitva na teritoriu Českého království byla v průběhu třicetileté války svedena :**

- a) u Záblatí
- b) u Jankova
- c) na Bílé hoře u Prahy
- d) u Řevničova

9. otázka : **Na Staroměstském náměstí v Praze bylo 21. června 1621 popraveno :**

- a) 5 pánů, 10 rytířů, 12 měšťanů
- b) 3 páni, 7 rytířů, 17 měšťanů
- c) 7 pánů, 3 rytíři, 17 měšťanů
- d) 3 páni, 17 rytířů, 7 měšťanů

10. otázka : **V průběhu třicetileté války se na Staroměstském náměstí v Praze konala ještě jedna velká poprava. Konala se jako exemplární potrestání :**

- a) dezertérů a zbabělců po bitvě u Lützenu
- b) přívrženců saské armády
- c) tajných nekatolíků
- d) vojenských kořistníků po bitvě u Dessavy

11. otázka : **Mikulovský mír, uzavřený roku 1622, znamenal :**

- a) definitivní kapitulaci moravských stavů
- b) rezignaci Gábora Bethlena na titul uherského krále
- c) kapitulaci Uher
- d) spojení moravských stavů s dánskými vojsky vojevůdce Arnošta Mansfelda

12. otázka : **Patent o mincovní kaládě, vydaný dne 28. prosince 1623, snižoval cenu mince :**

- a) na patnáctinu ražené hodnoty
- b) na dvacetinu ražené hodnoty
- c) na třetinu ražené hodnoty
- d) na desetinu ražené hodnoty

- 13. otázka** : Z první vlny pobělohorských konfiskací v letech 1621 - 1623 získala **nejvíce pozemkového majetku** :
- a) původem cizí šlechta
 - b) původem domácí šlechta
 - c) rovným dílem domácí a cizí šlechta
 - d) katolická církev
- 14. otázka** : Česká kancelář dvorská byla roku 1624 přemístěna z Prahy do Vídně **Tehdy stál v jejím čele** :
- a) Vilém Slavata z Chlumu
 - b) Oldřich Kinský ze Vchynic
 - c) Zdeněk Bruntálský z Vrbna
 - d) Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic
- 15. otázka** : V létě 1627 propuklo ve středních Čechách protihabsburské **nekatolické povstání, k jehož vůdčím osobnostem náležel** :
- a) Rosacius Hořovský
 - b) Samuel Martinius
 - c) Matouš Uličný
 - d) Jiří Třanovský
- 16. otázka** : V průběhu třicetileté války vybudovali na pražské Malé Straně velké **paláce dva zbohatlíci. Byli to** :
- a) Albrecht z Valdštejna a Jan Hertvík Nostitz-Rieneck
 - b) Albrecht z Valdštejna a Kamil Rudolf Morzin
 - c) Albrecht z Valdštejna a Jan Oldřich z Eggenberga
 - d) Albrecht z Valdštejna a Pavel Michna z Vacínova
- 17. otázka** : Zrovnoprávnění němčiny s češtinou v Obnoveném zřízení zemském **roku 1627 bylo důsledkem** :
- a) tzv. jazykového zákona z r. 1615
 - b) rekatolizačních snah
 - c) tlaku říšských knížat, zvláště Maxmiliána Bavorského
 - d) vydání spisu Okřik z pera Pavla Stránského
- 18. otázka** : **Jan Amos Komenský odešel roku 1628 z východních Čech** :
- a) do Pirny
 - b) do Lešna
 - c) do Londýna
 - d) do Blatného Potoka
- 19. otázka** : **Centrem frýdlantského vévodství Albrechta z Valdštejna byl** :
- a) Frýdlant v Čechách
 - b) Jičín
 - c) Náchod
 - d) Bezděz

20. otázka : Spolu s Albrechtem z Valdštejna byli v Chebu dne 25. února 1634 zabití :

- a) Adam Erdmann Trčka z Lípy, Jan Rudolf Trčka z Lípy, Kristián Ilov, Jindřich Niemann
- b) Adam Erdmann Trčka z Lípy, Kristián Ilov, Jindřich Niemann, Oldřich Kinský ze Vchynic
- c) Adam Erdmann Trčka z Lípy, Kristián Ilov, Jindřich Niemann, Vilém Kinský ze Vchynic
- d) Jan Oldřich Schaffgotsch, Adam Erdmann Trčka z Lípy, Kristián Ilov, Vilém Kinský ze Vchynic

21. otázka : Tzv. pražským mírem, uzavřeným dne 30. května 1635, ztratily země Koruny české :

- a) obojí Lužici
- b) Slezsko
- c) obojí Lužici a Slezsko
- d) Dolní Lužici

22. otázka : Pavel Stránský ze Zápské Stránky připravil druhé vydání svého díla pod názvem Respublica Bohema v souvislosti :

- a) se zavražděním Albrechta z Valdštejna
- b) s politickou iniciativou J.A. Komenského
- c) s bitvou u Jankova
- d) s přípravou mírových jednání v Münsteru a Osnabrücku

23. otázka : Úspěšným velitelem obrany Brna proti Švédům roku 1645 byl :

- a) Zdeněk z Hodic
- b) Zdeněk Brtnický z Valdštejna
- c) Ludvík Raduit de Souches
- d) Jan Matyáš hrabě Gallas

24. otázka : Švédským posádkám na Moravě pomáhali především :

- a) Hanáci
- b) Valaši
- c) Horáci
- d) moravští Slováci

25. otázka : Pražskou Malou Stranu obsadilo dne 26. července 1648 švédské vojsko pod velením :

- a) Lenarta Torstenssona
- b) Hanse K. Königsmarka
- c) Karla G. Wrangela
- d) Johana Banéra

26. otázka : Proti požadavkům českého exilu se při vestfálském mírovém kongresu postavil rozhodně jeden stát. Který?

- a) Braniborsko
- b) Francie
- c) Švédsko
- d) Polsko

- 27. otázka** : **Určete městskou pevnost, kterou Švédové drželi na Moravě až do roku 1650 :**
- a) Jihlava
 - b) Znojmo
 - c) Olomouc
 - d) Hodonín
- 28. otázka** : **V průběhu třicetileté války ztratily české země (tj. Čechy a Morava) přibližně :**
- a) 29 % obyvatel
 - b) 40 % obyvatel
 - c) 15 % obyvatel
 - d) 50 % obyvatel
- 29. otázka** : **V důsledku snahy zachytit hospodářské poměry po třicetileté válce a stanovit daňové zatížení vznikl pro České království první katastr. Nazýval se :**
- a) Kinského revizitace
 - b) berní rula
 - c) Ferdinandův katastr
 - d) lánový rejstřík
- 30. otázka** : **Označení třicetiletá válka užil v českých zemích poprvé :**
- a) Pavel Stránský ze Zápské Stránky
 - b) Vilém Slavata z Chlumu
 - c) Pavel Skála ze Zhoře
 - d) V.F. Kocmánek
- 31. otázka** : **Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic, popravený dne 21. června 1621, proslul jako :**
- a) hudební skladatel a výtvarník
 - b) hudební skladatel a cestovatel
 - c) hudební skladatel a architekt
 - d) hudební skladatel a autor alchymistických spisů
- 32. otázka** : **Na počátku stavovského odboje roku 1618 zvolili povstalci do svého čela kolektivní orgán složený :**
- a) z 10 direktorů
 - b) z 20 direktorů
 - c) z 30 direktorů
 - d) z 33 direktorů
- 33. otázka** : **Václav Budovec z Budova, popravený dne 21. června 1621, byl členem :**
- a) novoutrakvistické církve
 - b) jednoty bratrské
 - c) staroutrakvistické církve
 - d) kalvínské církve

34. otázka : **Vliv na politiku Ferdinanda II. měl i jeho jezuitský poradce, dlouholetý přímluvce Albrechta z Valdštejna :**

- a) Vilém Lamboy
- b) páter Joseph
- c) Vilém Lamormain
- d) Jan Lohelius

35. otázka : **O českém stavovském povstání sepsali obšírná díla :**

- a) Vilém Slavata z Chlumu, Jindřich Matyáš Thurn, Pavel Skála ze Zhoře
- b) Vilém Slavata z Chlumu, Pavel Skála ze Zhoře, Kryštof Harant
- c) Vilém Slavata z Chlumu, Pavel Skála ze Zhoře, Václav Břežan
- d) Jindřich Matyáš Thurn, Pavel Skála ze Zhoře, Petr ze Švamberka

36. otázka : **Kalvíňští duchovní v doprovodu Fridricha Falckého uskutečnili před vánočními svátky 1619 drastickou obrazoboreckou očistu :**

- a) v kostele sv. Ignáce
- b) v Betlémské kapli
- c) v Týnském chrámu
- d) v chrámu sv. Víta

37. otázka : **Na zavraždění Albrechta z Valdštejna a jeho přátel v Chebu se osobně podíleli :**

- a) Walter Butler, Walter Geraldin, Walter Leslie, Walter Deveroux
- b) Walter Butler, J.M. Gallas, Jindřich Šlik, Walter Deveroux
- c) Walter Deveroux, J.M. Gallas, Walter Leslie, Walter Geraldin
- d) J.M. Gallas, Ottavio Piccolomini, Walter Butler, Walter Leslie

38. otázka : **Po porážce ve válce falcké sídlil Fridrich Falcký :**

- a) v Bruselu
- b) v Haagu
- c) ve Vratislavi
- d) v Bonnu

39. otázka : **Poslední fáze třicetileté války se označuje jako :**

- a) švédská
- b) dánská
- c) švédsko-dánská
- d) švédsko - francouzská

40. otázka : **Největšího vojenského vítězství dosáhl Albrecht z Valdštejna v bitvě :**

- a) u Magdeburgu
- b) u Lützenu
- c) u Nördlingenu
- d) u Dessavy

poznámka : správná odpověď = **1 bod** (maximální počet bodů - **40**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 1. KOLA

- 1 a = Albrechta Jana Smiřického
- 2 c = Wittelsbachů
- 3 d = Alžběta Stuartovna
- 4 a = René Descartes
- 5 d = Jindřich Šlik z Lokte
- 6 b = Karel z Lichtenštejna a František z Ditrichštejna
- 7 b = Přibík Jeníšek z Újezda
- 8 b = u Jankova
- 9 b = 3 páni, 7 rytířů, 17 měšťanů
- 10 a = dezertérů a zbabělců po bitvě u Lützenu
- 11 b = rezignaci Gábora Bethlena na titul uherského krále
- 12 d = desetinu ražené hodnoty
- 13 b = původem domácí šlechta
- 14 d = Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic
- 15 c = Matouš Uličný
- 16 d = Albrecht z Valdštejna a Pavel Michna z Vacínova
- 17 a = tzv. jazykového zákona z roku 1615
- 18 b = Lešna
- 19 b = Jičín
- 20 c = Edam Erdmann Trčka z Lípy, Kristián Ilov,
Jindřich Niemann, Vilém Kinský ze Vchynic
- 21 a = obojí Lužici
- 22 d = s přípravou mírových jednání v Münsteru
a Osnabrücku
- 23 c = Ludvík Raduit de Souches
- 24 b = Valaši
- 25 b = Hanse K. Königsmarka
- 26 a = Braniborsko
- 27 c = Olomouc
- 28 a = 29% obyvatel
- 29 b = berní rula
- 30 d = V.F. Kocmánek
- 31 b = hudební skladatel a cestovatel
- 32 c = 30 direktorů
- 33 b = jednoty bratrské
- 34 c = Vilém Lamormain
- 35 a = Vilém Slavata z Chlumu, Jindřich Matyáš
Thurn, Pavel Skála ze Zhoře
- 36 d = chrámu sv. Víta
- 37 a = Walter Butler, Walter Geraldin, Walter Leslie,
Walter Deveroux
- 38 b = v Haagu
- 39 d = švédsko-francouzská
- 40 d = Dessavy

OBDOBÍ TŘICETILETÉ VÁLKY 1618 - 1648

OTÁZKY 2. KOLA

(doplňte správnou odpověď)

autor : doc. PhDr. Petr Čornej, CSc.

1. otázka : Nová ústava českého soustátí, přijatá dne 31. července 1619, **se nazývala** :

.....

2. otázka : Původní rezidencí Fridricha Falckého na území Svaté říše římské **bylo město** :

.....

3. otázka : Hlavním spojencem rakouských Habsburků ve třicetileté válce byl **nejmocnější katolický stát** :

.....

4. otázka : Českému stavovskému odboji poskytly v letech 1618 - 1620 kromě sedmihradského vévody Gábora Bethlena **přímou vojenskou pomoc také dvě nekatolické mocnosti. Uveďte jednu z nich** :

.....

5. otázka : Nejstarším mužem popraveným dne 21. června 1621 **na Staroměstském rynku byl** :

.....

6. otázka : Poslední české pevnosti (Třeboň, Zvíkov), které vzdorovaly císařským vojskům během stavovského odboje, **se vzdaly až roku** :

.....

7. otázka : Roku 1625 vstoupilo do války společenství Anglie, dánsko-norského království, Spojeného Nizozemí, Dolního Saska a Fridricha Falckého proti Habsburkům. Toto společenství **se nazývalo** :

.....

8. otázka : Jádru frýdlantského vévodství Albrechta z Valdštejna tvořily statky **patřící původně rodu** :

.....

9. otázka : Významným židovským finančníkem ve službách Albrechta z Valdštejna byl :

.....

10. otázka : Roku 1626 darovala Polyxena z Lobkovic pražskému kostelu Panny Marie Vítězné starobylou sošku, dosud uctívanou v španělsky mluvících zemích. Sošce se říká :

.....

11. otázka : Armáda, které v letech 1629 - 1630 velel Albrecht z Valdštejna, čítala přibližně :

..... mužů (přípustná tolerance : 20 000)

12. otázka : Roku 1631 obsadily Prahu oddíly, po jejichž boku se načas vrátili i čeští emigranti. Byla to vojska :

.....

13. otázka : V bitvě u Lützenu, kde se roku 1632 utkal s Albrechtem z Valdštejna, nalezl smrt švédský král :

.....

14. otázka : Albrecht z Valdštejna je dnes pochován :

v

15. otázka : Vrchním velitelem císařských vojsk byl roku 1634 po Albrechtovi z Valdštejna jmenován :

.....

16. otázka : Po chebském krveprolití roku 1634 získal panství Náchod italský rod :

.....

17. otázka : Obojí Lužici získalo roku 1635 :

.....

18. otázka : Roku 1639 zpustošila severní a východní Čechy švédská vojska, v jejichž čele stál :

.....

19. otázka : V čele studentských obránců Starého Města pražského v bojích proti Švédům v létě 1648 stál jezuita :

.....

20. otázka : Vrchním velitelem císařských vojsk v bitvě na Bílé hoře byl :

.....

poznámka : správná odpověď = **2 body** (maximální počet bodů - **40**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 2. KOLA

1. otázka = konfederační akta
2. otázka = Heidelberg
3. otázka = Španělsko
4. otázka = Anglie, Spojené Nizozemí
5. otázka = Kašpar Kaplíř ze Sulevic
6. otázka = 1622
7. otázka = Haagská koalice
8. otázka = Smiřických ze Smiřic
9. otázka = Jakub Baševi
10. otázka = Pražské Jezulátko
(Bambino di Praga, El Nino Jesus de Praga)
11. otázka = asi 100 000 mužů
12. otázka = saská
13. otázka = Gustav II. Adolf
14. otázka = Mnichovo Hradiště (kostel sv. Anny)
15. otázka = Jan Matyáš Gallas (stačí Gallas)
16. otázka = Piccolomini
17. otázka = Sasko
18. otázka = Johan Banér
19. otázka = Jiří Plachý
20. otázka = Karel Bonaventura Buquoy

OBDOBÍ TŘICETILETÉ VÁLKY 1618 - 1648

OTÁZKY 3. KOLA

(dopíšete v textu chybějící údaje)

autor : Miroslav Stulák

- 1. věta :** *V létě 1648 pronikl švédský generál K překvapivě do Čech a 26. srpna se zmocnil pražské Malé Strany a Hradčan. Místo dobývání pravého břehu se však Švédové dali na loupežení. Protože generálův postup nebyl koordinován s postupem jiných oddílů, mohla se Praha úspěšně bránit, i když před město přišla armáda nejvyššího švédského velitele, falckraběte, synovce Fridricha Falckého a pozdějšího švédského krále.
(Josef Polišenský : 30letá válka a český národ, str. 199)*
- 2. věta :** *Zvláštní soud, v čele s Liechtensteinem a prokurátorem z Újezda, připravil obžalovací materiál a navrhl tresty pro hlavní představitele stavovského povstání. Rozhodnutí však leželo ve Vídni a výši trestů nakonec určoval Ferdinand II.
(Josef Polišenský : 30letá válka a český národ, str. 135)*
- 3. věta :** *Bělohorská porážka urychlila postup saského kurfiřta proti lužickým a stavům. Již v listopadu 1620 kapitulovali dolnolužičtí stavové, počátkem února 1621 se i sněm zřekl krále Fridricha a přijal podmínky tzv. Poměrně mírné kapitulační podmínky usnadnily pacifikaci Lužic a a současně posílily vliv saského kurfiřta.
(Jaroslav Purš + kol. : Přehled dějin Československa, str. 167)*
- 4. věta :** *Na sjezd protestantských stavů, svolaný i přes zákaz (kdo sjezd zakázal ?), se do Prahy dostavil nebývale velký počet šlechty.
21. května 1618 bylo zasedání zahájeno v(budova), avšak bez účasti královských měst, neboť městské rady, ovládané královskými rychtáři, se neodvážily vyslat oficiální delegace.
(Jaroslav Purš + kol. : Přehled dějin Československa, str. 95)*

5. věta : *Aby získala čas a také sympatie nezúčastněných vlád evropských mocností, předstírala vídeňská vláda i nadále ochotu k smírnému jednání s českými stavy. Navrhla, aby spor posoudila konference(počet) říšských kurfiřtů, svolaná do v dubnu 1619 (tzv.). Stavovská vláda nepochybovala o záludnosti této akce a přistoupila na návrh jen z taktických důvodů.
(Jaroslav Purš + kol. : Přehled dějin Československa, str. 101)*

6. věta : *Již druhého dne po bělohorské bitvě, 9.listopadu 1620, prosila deputace českých šlechticů Bavorského o přímluvu u císaře a vévoda skutečně přislíbil, že se zasadí o mírné potrestání odbojných stavů. Krátce nato podepsalo (přípustná tolerance : 50) šlechticů poníženou prosbu císaři o milost. O něco později se dokonce i J.M.a J.O. pokoušeli navázat kontakt s vídeňskou vládou a nabízeli císaři své služby při pacifikaci českých zemí.
(Jaroslav Purš + kol. : Přehled dějin Československa, str. 167)*

7. věta : *Hlavy 12 popravených, mezi nimi Budovcova, Kaplířova a Jeseniova, byly pro výstrahu připevněny na bidla s železnými koši a vystaveny "veřejnému posměchu" na Staroměstské věži. Chyběla jen lebka , neboť exekutoři rodině mrtvého dodatečně dovolili pochovat ji k tělu.
(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 3. díl, str. 197)*

8. věta : *Vyjednavači direktoria během zimy 1618-1619 sjezdili sice půlku Evropy, ale vraceli se buď s prázdnou, anebo s planými ujištěními o sympatiích a solidaritě. Pomoc pro svou věc získali vlastně jenom ve F..... a v S..... .. Jinak čeští emisáři částečně uspěli už jen v revolučním Od generálních stavů získali slib pravidelných finančních injekcí ve výši 50 000 zlatých měsíčně.
(Petr Hora : Toulky českou minulostí, 3. díl , str. 164-165)*

9. věta : *3. únor 1622 =(název dokumentu) omilostnil účastníky českého stavovského povstání. Jejich statky však byly zkonfiskovány a rozprodány příslušníkům dvorské strany.
(kol. : Československé dějiny v datech, str. 181-182)*

10. věta : *31. červenec 1627 = Mandát nařizoval nekatolickým stavům v Čechách buď přestoupit ke katolické víře, nebo
(kol. : Československé dějiny v datech, str. 183)*

poznámka : správná odpověď = **2 body** (maximální počet bodů - **52**)

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI 3. KOLA

1. věta = **Königsmark + Karla Gustava**
2. věta = **Přibíkem Jeníškem**
3. věta = **Jana Jiřího + slezským + slezský + akordu saského + Slezska**
4. věta = **císařův + Karolínu**
5. věta = **čtyř + Chebu + interpozice**
6. věta = **Maxmiliána + 201 + Thurn + Šlik**
7. věta = **mostecké + Šlikova**
8. věta = **Falci + Savojsku + Nizozemí + tolarů**
9. věta = **Generální pardon**
10. věta = **Ferdinanda II. + odejít ze země**